

Briseļē, 6.6.2016.
COM(2016) 244 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**ES politisko saistību īstenošana pārtikas un uztura nodrošinājuma jomā. Otrais
divgades ziņojums**

{SWD(2016) 155 final}

1. IEVADS

Šis ir otrais ziņojums¹ par panākto progresu 2010. gadā pieņemtā dokumenta “ES politikas programma jaunattīstības valstu atbalstīšanai, risinot ar pārtikas nodrošinājumu saistītās problēmas”² mērķu sasniegšanā. Kopš tā laika valstis ir uzņēmušās papildu ES attīstības politikas saistības, lai nostiprinātu 2010. gadā noteiktās prioritātes; tika izstrādāts un 2013. gada aprīlī Padomē apspriests Īstenošanas plāns³, kurā izvirzīta prasība Eiropas Komisijai kopā ar dalībvalstīm, sākot no 2014. gada, sagatavot vienotu ES mēroga divgadu progresa ziņojumu.

Tādēļ saskaņā ar LESD 210. panta 2. punktu⁴ šo otro ziņojumu koordinē Komisija, izmantojot šādu dalībvalstu sniegto informāciju: Apvienotā Karaliste, Austrija, Beļģija, Francija, Itālija, Īrija, Nīderlande, Somija, Spānija un Vācija. Šajā ziņojumā ir izklāstīts, kā ES un tās dalībvalstis īsteno 2013. gadā noteiktās politikas prioritātes pārtikas un uztura nodrošinājuma jomā. Ziņojumam ir pievienots Komisijas dienestu darba dokuments, kurā sniegta informācija par metodiku un detalizētām gadījumu izpētēm.

2. PASAULES UN EIROPAS POLITIKAS ATTĪSTĪBAS TENDENCES

Attiecībā uz pārtikas nodrošinājuma uzlabošanu pasaules mērogā ir panākts ievērojams progress. Pasaules bada indekss liecina, ka bada līmenis jaunattīstības valstīs kopš 2000. gada ir samazinājies par 27 %. Neraugoties uz to, kopumā ir 795 miljoni cilvēku, kuri pastāvīgi nesaņem pietiekamu uzturu. Klimata pārmaiņas, pārmērīga dabas resursu izmantošana, slimību izplatīšanās risks, pārtikas cenu svārstīgums/ inflācija, izmaiņas uzturā un bruņoti konflikti joprojām rada ievērojamu apdraudējumu attiecībā uz pārtikas un uztura nodrošinājumu, apstākļu sakrītības rezultātā radot un/vai riskējot īstenot krīzes scenārijus valsts, reģionālā vai pasaules līmenī. Turklāt valstīs ir ievērojami palielinājusies sociāli ekonomiskā nevienlīdzība un tās ietekme uz pārtikas un uztura nodrošinājumu.

Pamatojoties uz to, 2014./2015. gadā tika ieviesti vairāki nozīmīgi starptautiski nolīgumi un saistības, kuros(-ās) ir saglabāta pasaules mēroga virzība un politiskā griba pārtikas un uztura nodrošinājuma jomā un kuros(-ās) ievērojama loma ir bijusi ES un tās dalībvalstīm. Vēl svarīgāk — bada izbeigšana ir kļuvusi par Programmas 2030. gadam “Pārveidosim mūsu pasauli”⁵ otro mērķi. ES ir aktīvi atbalstījusi Pasaules pārtikas nodrošinājuma komiteju, tostarp Principu par atbildīgiem ieguldījumiem lauksaimniecībā⁶ pieņemšanu.

Turklāt “Lielā septiņnieka” (G7) līderi 2015. gadā apņēmas palīdzēt 500 miljoniem cilvēku līdz 2030. gadam izkļūt no bada un uztura nepietiekamības stāvokļa. 2014. gadā G20 pieņēma ilgtermiņa Pārtikas nodrošinājuma un uztura programmu, kurai 2015. gadā sekoja Rīcības

---

¹ COM(2014) 712 *final* — Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei — ES politisko saistību īstenošana pārtikas un uztura nodrošinājuma jomā: pirmais divgadu ziņojums.

² COM(2010) 127 galīgā redakcija — Komisijas paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam — ES politikas programma jaunattīstības valstu atbalstīšanai, risinot ar pārtikas nodrošinājumu saistītās problēmas.

³SWD(2013) 104 *final* — Pārtikas un uztura nodrošinājuma palielināšana ar ES pasākumu palīdzību: mūsu saistību izpilde.

⁴ LESD 210. panta 2. punkts: “Komisija var nākt klajā ar ierosinājumiem, lai veicinātu šā panta 1. punktā minēto koordināciju”.

⁵ Pārveidosim mūsu pasauli: ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam, Apvienoto Nāciju Organizācija.

⁶ Tos atbalsta 2016. gada martā izsludinātās Apvienoto Nāciju Organizācijas Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas (FAO) un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) Pamatnostādnes atbildīgām lauksaimniecības piegādes ķēdēm.

plāns⁷. Šo pasākumu pamatā ir Adisabebas rīcības programma⁸, kurā tika apstiprinātas politiskās saistības, lai ar jauniem finansējuma avotiem palīdzētu finansēt ilgtspējīgu attīstību.

2015. gada decembrī ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām puses parakstīja Parīzes nolīgumu, kurā iezīmēts jauns mērķtiecīgs virziens pasaules mēroga centieniem klimata pārmaiņu jautājuma risināšanā. Tam ir būtiska ietekme uz pārtikas un uztura nodrošinājumu. Itālijas organizētajā starptautiskajā izstādē “World Expo 2015” Milānā notika vairāki pasākumi, kas bija veltīti jautājumam par pasaules mēroga pārtikas nodrošinājumu.

Līdzekļu devēji ir atzinuši, ka atbildīgi privātā sektora ieguldījumi lauksaimniecībā, tostarp ilgtspējīgā zivsaimniecībā un akvakultūrā, ir nozīmīgi un ka jo īpaši lauksaimniecības nozare ir lielākais virzītājspēks iekļaujošai izaugsmei un darbvietu radīšanai lauku reģionos.

ES līdzekļu devēji pilnībā atzīst sieviešu nozīmīgo lomu lauksaimniecībā, kā arī pārtikas un uztura nodrošinājuma jomā. ES Dzimumu līdztiesības rīcības plāns 2016.–2020. gadam⁹ paredz ES un tās dalībvalstu saistības nodrošināt, ka tiek ievērotas meiteņu un sieviešu ekonomiskās un sociālās tiesības un viņas var godīgi un aktīvi iesaistīties ekonomikā.

Lauksaimniecības jomā iegūti iztikas līdzekļi, kā arī pārtikas un uztura nodrošinājums ir nozīmīgi faktori, kas ietekmē politisko stabilitāti, drošību un migrāciju. 1,9 miljardus EUR vērtais “*ES Ārkārtas trasta fonda stabilitātes nodrošināšanai un nelikumīgas migrācijas galveno iemeslu novēršanai Āfrikā*”¹⁰ palīdzēs radīt darba iespējas galvenokārt jauniem cilvēkiem un sievietēm lauku reģionos. Tas palielinās arī izturētspēju attiecībā uz pārtikas un uztura nodrošinājumu, tādējādi palīdzot novērst migrācijas galvenos iemeslus.

Komisija īsteno uz zināšanām balstītu ekonomiku un atzīst pētniecības un inovācijas būtisko lomu pārtikas un uztura nodrošinājuma jomā. 2014. gadā ES un Āfrikas partnerības ietvaros ES un Āfrikas valstu vadītāji apstiprināja kopīgi finansētu ES un Āfrikas Pētniecības un inovācijas partnerību¹¹, kurā kā galvenās prioritātes tika noteikts pārtikas un uztura nodrošinājums, kā arī ilgtspējīga lauksaimniecība.

Tādēļ ES politikas programmas loma joprojām ir ļoti nozīmīga. Kā paskaidrots šajā ziņojumā, ES un tās dalībvalstis turpina stingri īstenot noteiktās saistības un dažas no tām ir ievērojami palielinājušas savu atbalstu¹².

3. ZIŅOŠANA UN PROGRESS

Šajā sadaļā ir sniegts pārskats par pārtikas un uztura nodrošinājuma maksājumiem un panākto progresu attiecībā uz politikas prioritātēm un izpildes kritērijiem kopš pirmā ziņojuma 2014. gadā.

⁷ G20 Attīstības darba grupa pārtikas nodrošinājuma un uztura jomā: G20 Pārtikas nodrošinājuma un uztura programmas īstenošanas plāns.

⁸ Trešās Starptautiskās konferences par attīstības finansēšanu Adisabebas rīcības programma (Adisabebas rīcības programma).

⁹ SWD(2015) 182 — Dzimumu līdztiesība un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana sievietēm: meiteņu un sieviešu dzīves pārveidošana ar ES ārējo attiecību starpniecību 2016.–2020. gadā; Padomes 2015. gada 26. oktobra secinājumi par Dzimumu līdztiesības rīcības plānu 2016.–2020. gadam.

¹⁰ C(2015) 7293 *final* — Komisijas lēmums par Eiropas Savienības Ārkārtas trasta fonda izveidi stabilitātes nodrošināšanai un nelikumīgas migrācijas un personu pārvietošanas galveno iemeslu novēršanai Āfrikā.

¹¹ <http://ec.europa.eu/research/iscp/index.cfm?pg=africa>

¹² Piemēram, Vācijas īpašā iniciatīva “*One World — No Hunger*”.

Maksājumi

Salīdzinot ar pirmo ziņojumu, ES un tās dalībvalstu izdevumi pārtikas un uztura nodrošinājuma jomā ir palielinājušies par 9 % – no 3365 miljoniem EUR uz 3659 miljoniem EUR¹³, kas veido 8 % no kopējās oficiālās attīstības palīdzības (OAP)¹⁴.

Šie ES un tās dalībvalstu maksājumi atspoguļo daudzveidīgo atbalsta portfeli galvenajām pasaules, reģionālā un valsts līmeņa prioritātēm pārtikas un uztura nodrošinājuma panākšanai. Valsts līmeņa pasākumi veido divas trešdaļas no kopējiem ieguldījumiem. 2014. gadā 25 % no atbalsta tika piešķirti pasaules līmenī, 9 % — reģionālā līmenī un 66 % — valsts līmenī.

1. tabulā ir redzams, ka Āfrika joprojām ir ES un tās dalībvalstu pārtikas un uztura nodrošinājuma OAP lielākā saņēmēja 45 % jeb 1663 miljonu EUR apmērā. Kopumā ieguldījumu ģeogrāfiskais sadalījums joprojām ir lielā mērā līdzīgs 2012. gada sadalījumam.

1. tabula. Atbalsta maksājumu ģeogrāfiskais sadalījums 2012. un 2014. gadā pa kontinentiem

Kontinents	2012 (miljoni EUR)	2012 (%)	2014 (miljoni EUR)	2014 (%)
Āfrika — Subsahāras Āfrika	1439	43 %	1663	45 %
Visa pasaule	958	28 %	899	25 %
Āzija	593	18 %	539	15 %
Latīņamerika un Karību jūras reģions	231	7 %	225	6 %
Kaimiņvalstis	88	3 %	231	6 %
Cits ¹⁵	56	2 %	102	3 %
Kopā	3366	100 %	3659	100 %

Šāds sadalījums pastāv, neraugoties uz to, ka vairākas dalībvalstis saskaras ar vispārēju OAP maksājumu samazināšanos. Šie nepārtrauktie, ievērojami ieguldījumi, kā arī jaunie politikas virzieni un programmas parāda ES un tās dalībvalstu saistības attiecībā uz ES pārtikas un uztura nodrošinājuma politikas īstenošanu.

Panāktais progress attiecībā uz politikas prioritātēm un izpildes kritērijiem

2. tabula. Panāktais progress attiecībā uz izpildes kritērijiem

Politikas prioritātes	Programmu skaits		Saņemtais atbalsts (miljoni EUR)		Valstu skaits	
	2012	2014	2012	2014	2012	2014
1. Uzlabot sīksaimniecību izturētspēju un iztikas līdzekļus	1560	1822	2022 60 %	2137 58 %	108	103
<i>no kurām pētniecības programmas</i>	<i>149</i>	<i>154</i>	<i>379</i>	<i>300</i>		
2. Atbalstīt efektīvu pārvaldību	410	588	395	535	84	92

¹³ Spānija sāka sniegt ziņojumus šogad un veido 20 % pieaugumu.

¹⁴ Šajā otrajā ziņojumā ir izmantoti ESAO Attīstības palīdzības komitejas (DAC) dati, kas publicēti 2014. gada decembrī. Izmantotie DAC kodi ir plašāki par lauksaimniecības un pārtikas nodrošinājuma kodiem. Ārkārtas un humānā palīdzība, kas saistīta ar pārtikas nodrošinājumu, šajā novērtējumā nav iekļauta.

¹⁵ "Cits" ietver programmas Tuvajos Austrumos, Klusā okeāna reģionā vai vairāk nekā vienā reģionā vai kontinentā.

			12 %	15 %		
3. Atbalstīt reģionālo lauksaimniecību un pārtikas un uztura nodrošinājumu	98	188	151 4 %	191 5 %		
4. Nostiprināt sociālās aizsardzības mehānismus pārtikas un uztura nodrošinājuma jomā	94	102	209 6 %	133 4 %	40	40
5. Uzlabot uzturu	278	341	467 14 %	504 14 %	63	64
6. Uzlabot humānās un attīstības jomas dalībnieku koordināciju izturētspējas palielināšanai	63	148	122 4 %	159 4 %	18	37
Kopā	2503	3343	3366	3659		

2. tabulā ir norādīti maksājumi un finansēto programmu skaits katrai politikas prioritātei. 1. politikas prioritātei piešķirtais finansējums, kas veido 60 % no kopējā finansējuma, ir palicis nemainīgs, taču būtiski ir palielinājies programmu skaits. Ievērojami ir palielinājies 6. politikas prioritātes programmu skaits un maksājumi. Kopumā rezultāti liecina par stabilu un nepārtrauktu progresu visos kritērijos.

1. politikas prioritāte ir galvenais ES un tās dalībvalstu prioritārais mērķis. Tā ietver pasākumus ar mērķi atbalstīt sīksaimniecības ilgtspējīgā intensifikācijā, uzlabot pakalpojumu sniegšanu, veicināt uz nabadzīgo iedzīvotāju interesēm vērstu pētniecību un inovāciju, nodrošināt iespējas nodarbinātībai ārpus saimniecībām un iesaistīt sīksaimniecības tirgū, izveidojot vērtību ķēdi. Eiropa joprojām ir galvenā pētniecības un inovācijas, tostarp Lauksaimniecības starptautiskās pētniecības padomdevējas grupas (*CGIAR*) fonda (169 miljoni EUR), atbalstītāja un ir bijusi nozīmīga divpusēja līdzekļu devēja (69 miljoni EUR) *CGIAR* iestādēm. Eiropas lauksaimniecības pētniecības iniciatīva attīstībai joprojām kalpo par efektīvu platformu līdzekļu devēju koordinācijai un nodrošina Eiropai iespēju paust stingru nostāju *CGIAR* reformā.

1. izcēlums. Integrēta lauksaimniecības pētniecība attīstībai (*IAR4D*)

Subsahāras Āfrikas jautājumu risināšanas programma, kuru vada Āfrikas lauksaimniecības pētniecības forums un kuru atbalsta ES un vairākas dalībvalstis, ir pierādījusi, ka *IAR4D* ir laba un efektīva pieeja lauksaimniecības pētniecībai, reaģējot uz lauksaimnieku vajadzībām. Personas, kas iesaistījās *IAR4D* inovācijas platformās, guva ienākumus vidēji EUR 99 gadā, kas par 231 % pārsniedz pamatrādītāju — EUR 44 gadā.

2. politikas prioritātes ietvaros ES un tās dalībvalstis ir aktīvi atbalstījušas reģionālā un valsts līmeņa politiku. Visāfrikas līmenī tās turpināja ievērojami atbalstīt Visaptverošās Āfrikas lauksaimniecības attīstības programmas procesu. Turklāt ES un vairākas dalībvalstis sniedza atbalstu decentralizācijas procesos, kas ir būtiski lauku pārveidei, un atbalstīja Brīvprātīgi piemērojamo pamatnostādņu par atbildīgu zemes un mežu apsaimniekošanu, kā arī zivsaimniecības pārvaldību īstenošanu.

ES un tās dalībvalstis turpināja nodrošināt Attīstības politikas saskaņotību pārtikas un uztura nodrošinājuma jomā. ES 2015. gada ziņojumā par attīstības politikas saskaņotību¹⁶ ir rūpīgi izvērtētas ES un tās dalībvalstu lauksaimniecības un zivsaimniecības politikas iniciatīvas, lai noteiktu to ietekmi uz jaunattīstības valstīm, un apkopots kopš 2013. gada panāktais stabils progress.

¹⁶ SWD(2015) 159 *final* — Attīstības politikas saskaņotība — ES 2015. gada ziņojums.

3. politikas prioritātes ietvaros tika turpināts atbalsts reģionālajām programmām, kas pievēršas tirdzniecības, sanitārajiem un fitosanitārajiem pasākumiem un reģionālajai sadarbībai pārtikas nodrošinājuma un zivsaimniecības pārvaldības jomā, un nedaudz palielināts finansējums un gandrīz dubultojot programmu skaitu.

4. politikas prioritātes ietvaros samazinājās maksājumi no 209 miljoniem EUR uz 133 miljoniem EUR. Tomēr joprojām tiek īstenotas 102 sociālās aizsardzības programmas 40 valstīs; tas ir par 8 programmām vairāk nekā norādīts iepriekšējā ziņojumā.

5. politikas prioritātes ietvaros ES un tās dalībvalstīm ir vērā ņemami programmu portfeļi, kas ietver 341 programmu 64 valstīs. Šīs prioritātes jomā panāktais progress ir aplūkots 5. sadaļā.

6. politikas prioritātes ietvaros daudz lielāka uzmanība tika veltīta programmu, kas veicina izturētspēju, īstenošanai Sāhelā un Āfrikas ragā, lai sekmētu valstu un reģionālo organizāciju izturētspējas programmas. Rietumāfrikā ES un tās dalībvalstis ir aktīvi iesaistījušās pārtikas krīzes galveno cēloņu novēršanā, darbojoties Pasaules aliansē izturētspējai (*AGIR*) un *Club du Sahel*. Turklāt Pasaules pārtikas nodrošinājuma komiteja savā 42. sanāksmē apstiprināja “Rīcības programmu pārtikas nodrošinājumam un uzturam ilgstošu krīžu gadījumos”¹⁷.

Koordinācija, papildināmība un saskaņotība

Koordinācijai joprojām ir nozīmīga loma, nodrošinot, ka ES un tās dalībvalstu palīdzība valsts līmenī ir efektīva, jo 45 valstīs atbalstu sniedz pieci vai vairāk līdzekļu devēji. Ievērojami ir palielinājies ziņoto projektu skaits no 2503 2012. gadā uz 3343 2014. gadā. Kopumā tiek atbalstītas 109 valstis. Trīsdesmit piecas valstis saņem gandrīz 80 % finansējuma.

ES un tās dalībvalstis ir uzņēmušās saistības attiecībā uz attīstības pieeju, kas orientēta uz valsti, un tās saskaņo savas stratēģijas un ieguldījumu plānus ar partnervalstu stratēģijām un ieguldījumu plāniem. Dalībvalstis un ES aktīvi iesaistās nozaru koordinācijā un dialogos. Pastāv daudzi piemēri attiecībā uz to, kā ES un tās dalībvalstis līdzfinansē programmas un veic kopīgu analīzes, pārraudzības un izvērtēšanas darbu. Visāfrikas līmenī ES un tās dalībvalstis iesaistās Visaptverošās Āfrikas lauksaimniecības attīstības programmas Attīstības partneru darba grupā; Vācija 2016. gadā no Komisijas pārņēma priekšsēdētājas amatu.

Kopš 2014. gada kopīgās plānošanas apmērs ir pieaudzis, 14 valstīs ieviešot jaunu kopīgo stratēģiju. Etiopija ir kopīgās situācijas analīzes un kopīgās plānošanas labākais piemērs, kurā ES un tās dalībvalstis kopīgi panāk ievērojamus rezultātus.

---

¹⁷ http://www.fao.org/fileadmin/templates/cfs/Docs1415/FFA/CFS_FFA_Final_Draft_Ver2_EN.pdf

2. izcēlums. ES kopīgā plānošana Etiopijas uztura nozarē

2013. gada sākumā ES un 20 ES dalībvalstis, kas pārstāvētas Etiopijā, kā arī Norvēģija (ES+), atbalstīja ES+ Kopīgo sadarbības stratēģiju Etiopijai. Šīs stratēģijas mērķis bija nodrošināt saskaņotu un vienotu atbildi uz Etiopijas attīstības problēmām, lai efektīvāk saskaņotu atbalstu ar Etiopijas valdības uztura politikas virzieniem, uzlabotu saskaņošanu, uz rezultātiem orientētu pieeju, prognozējamību un pārredzamību, vienlaikus izvairoties no pasākumu pārklāšanās vai sadrumstalotības.

ES izveidoja septiņu dalībvalstu pamatgrupu, lai risinātu nepietiekama uztura jautājumu. Grupa izstrādāja ceļvedi, pabeidza informācijas apkopošanu par pārtikas nodrošinājuma pasākumiem, pasūtīja un noslēdza “Etiopijas uztura nozares situācijas analīzi 2000.–2015. gadam” (*SITAN*) un izstrādāja ES+ uztura stratēģiju. *SITAN* secinājumi ir bijuši noderīgi visiem attīstības partneriem.

Šis ir lielisks piemērs ES+ Kopīgās sadarbības stratēģijas saskaņošanai ar mērķi atbalstīt Etiopijas uztura politiku un plānošanu. Visas stratēģijas ietvaros dalībvalstis pauž vienotu nostāju, ja tiek veikti pasākumi saistībā ar palīdzības efektivitātes saistībām.

4. ZIŅOŠANA PAR REZULTĀTIEM

Vērā ņemams Padomes novērojums attiecībā uz pirmo divgadu ziņojumu¹⁸: “svarīgi ir veikt attīstības un saskaņošanas pasākumus, lai izsekotu, kādi panākumi ir gūti attiecībā uz saistībām pārtikas un uztura nodrošinājuma jomā.”

Apvienotā Karaliste, Nīderlande, Francija un Komisija¹⁹ ir spējušas sniegt savās programmās apkopotus datus (4. tabula). Tomēr ir izmantota atšķirīga metodika, tādēļ ir sarežģīti salīdzināt un apkopot šos rezultātus.

Ir arī daudzi piemēri attiecībā uz rezultātiem, kas ziņoti par konkrētām programmām un pasākumiem. 5. tabulā ir parādīti trīs no tiem.

Šajās tabulās ir parādīts arī tādu mērījumu veids, kurus var izmantot rezultātu ziņošanas metodes uzlabošanai.

4. tabula. Ziņojums par kopīgiem rezultātiem

Apvienotā Karaliste	Nīderlande	Komisija	Francija
3 500 000 cilvēku ieguva pārtikas nodrošinājumu, tostarp 1 800 000 sieviešu; uztura programmas sasniedza 28 500 000 bērnu vecumā līdz 5 gadiem, ar krūti barojošu sieviešu un grūtnieču; tiesības uz zemi	Visā pasaulē tika sasniegti 8 000 000 cilvēku, kas cieš no nepietiekama uztura; 4 500 000 sīksaimniecību īpašnieku tika uzlabota ražošana un piekļuve tirgiem; tika nodrošinātas tiesības uz 1 400 000 hektāriem zemes visā pasaulē, pusi no īpašumtiesību sertifikātiem izsniedzot	4 544 000 sieviešu un bērnu ir guvuši palīdzību no programmām, kas saistītas ar uzturu; 51 000 cilvēku ir garantētas zemes lietošanas tiesības; 528 000 cilvēku ir saņēmuši konsultāciju pakalpojumus; 2 883 000 hektāros lauksaimniecības un ganību ekosistēmu ir uzlabojusies zemes apsaimniekošanas prakse;	800 000 ģimenes saimniecību ir guvušas palīdzību Subsahāras Āfrikas projektu ietvaros.

¹⁸ COM(2014) 712 *final* — Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei — ES politisko saistību īstenošana pārtikas un uztura nodrošinājuma jomā: pirmais divgadu ziņojums; Padomes 2015. gada 26. maija secinājumi.

¹⁹ Komisijas rezultātu apkopojuma pamatā ir ES starptautiskās sadarbības un attīstības rezultātu ietvars, SWD(2015) 80 *final*.

uzlabojās 5 800 000 cilvēku.	sievietēm.	988 000 cilvēku, kas nav nodrošināti ar pārtiku, ir saņēmuši palīdzību sociālo pabalstu veidā.	
--	------------	---	--

5. tabula. Ziņojums par rezultātiem — konkrēti pasākumu piemēri

<p>Austrija Armēnijā 1 400 sīksaimniecību īpašnieku tika iesaistīti kooperatīvos pasākumos, kuru rezultātā tika izveidoti mazi pārstrādes uzņēmumi un par 33 % palielinājās sieviešu skaits kooperatīva valdes locekļu vidū.</p>	<p>Īrija Malāvijā 44 200 mājsaimniecību tika pārdoti vairāk nekā 13 000 000 oranžās batātes augu, katram izplatītājam vītenaugu pārdošanā gūstot vidējo peļņu EUR 118 apmērā. Mājsaimniecību faktiskie ienākumi ir vairāk nekā dubultojušies — no EUR 199 (2010. gadā) līdz EUR 384 (2014. gadā). Pasākumi ir veicinājuši arī uztura nepietiekamības samazināšanos no vidēji 47 % (2010. gadā) uz 42 % (2014. gadā).</p>	<p>Spānija Uztura programmā Mali 56 000 bērnu saņēma A vitamīna uztura bagātinātājus un attārpošanas zāles, 520 sievietēm tika sniegts atbalsts uzturu bagātināšanai lauksaimniecības veidā un 12 ciematiem tika nodrošināta ūdensapgāde.</p>
--	--	--

ES un tās dalībvalstis skaidri apzinās, ka ir nepieciešams uzlabot rezultātu ziņošanas metodi, un darbojas, lai stiprinātu tādu datu sagatavošanas iespējas un sistēmas, kuri parāda savu un partneriestāžu programmu rezultātus. Tomēr visi līdzekļu devēji ir norādījuši uz problēmām, kas saistītas ar rezultātus saturošo datu apkopošanu un sintezēšanu visā daudzveidīgo un sarežģīto pasākumu portfeli. Ir nepieciešams turpināt ES un tās dalībvalstu sadarbību, lai pilnveidotu spēcīgu un praktisku ziņošanas sistēmu.

5. GALVENĀS TĒMAS

Pēc Padomes lūguma šajā ziņojumā padziļināti ir aplūkotas divas tēmas — uzlabots uzturs un integrējošas lauksaimniecības un pārtikas ķēdes un sistēmas.

Uzlabots uzturs

Nepietiek tikai ar lielāku pārtikas ražošanas apjomu un pieejamības nodrošināšanu: vienlaikus ir jānodrošina arī piekļuve nekaitīgai un uzturvielām bagātai pārtikai par saprātīgu cenu, kā arī šādas pārtikas patēriņš. Nepietiekams uzturs ir galvenais nāves cēlonis vairāk nekā 3,1 miljoniem bērnu katru gadu. 2015. gadā tika ziņots par vairāk nekā 159 miljoniem bērnu ar kavētu augšanu.

Apvienotās Karalistes G8 prezidentūras laikā 2013. gada iniciatīvas “Uzturs izaugsmei” rezultātā tika pievērsta pastiprināta uzmanība uzturam un valstis uzņēmās saistības attiecībā uz lielākiem ieguldījumiem. Uztura nozīmīgumu pastiprināja Romas deklarācija par uzturu, kas tika pieņemta 2014. gada Otrās starptautiskās konferences par uzturu laikā, un 2014. gada G20 Pārtikas nodrošinājuma un uztura satvars. Līdz ar to bada izskaušana ir kļuvusi par ANO ilgtspējīgas attīstības otro mērķi ar nolūku līdz 2030. gadam novērst jebkādu uztura nepietiekamību.

Dalībvalstis un ES ir bijušas vienas no pirmajām, kas veicina un finansē pasaules mēroga programmu uzlabotam uzturam. ES ir apņēmusies palīdzēt partnervalstīm, lai līdz 2025. gadam samazinātu 7 miljonu bērnu kavētu augšanu, un ir piešķirusi 3,5 miljardus EUR 2014.–2020. gada periodam, lai sasniegtu šo vērienīgo mērķi. Apvienotās Karalistes valdība ir apņēmusies līdz 2020. gadam uzlabot uzturu 50 miljoniem cilvēku, kuri pretējā gadījumā būtu

izsalkuši, un kopā ar visiem iniciatīvas “Uzturs izaugsmei” parakstītājiem īstenot pasākumus, lai līdz 2020. gadam novērstu 20 miljonu bērnu kavētu augšanu.

2014. gadā Vācijas valdība pasludināja pārtikas nodrošinājumu un uzturu par galvenajām prioritātēm un uzsāka īpašo iniciatīvu “*One World — No Hunger*”. Nīderlande ir izvirzījusi pastāvošā bada un uztura nepietiekamības izskaušanu kā pirmo no savām 3 pārtikas un uztura nodrošinājuma politikas prioritātēm²⁰ un ir pastiprinājusi savu darbu uztura jomā. Īrija savā 2008. gada Darba grupas bada jautājumos izveidotajā ziņojumā ir noteikusi par prioritāti mātes un bērna uztura jautājuma risināšanu un turpina pildīt 2013. gadā pieņemtās saistības attiecībā uz Īrijas atbalsta ieguldījumu dubultošanu uztura jomā līdz 2020. gadam.

ES un tās dalībvalstis turpina īstenot daudzozaru pieeju, lai risinātu nepietiekama uztura jautājumu, kas ietver darbu, lai nodrošinātu, ka lauksaimniecība sniedz arvien lielāku ieguldījumu uztura uzlabošanā.

3. izcēlums. Izglītošanas lauksaimniecības un uztura jautājumos integrēšana mazu bērnu uztura uzlabošanai

Pārtikas nodrošinājuma pasākumi un līdzdalība izglītošanā par uztura jautājumiem ievērojami uzlabo bērnu ēdiena kvalitāti un var ietekmēt kavētas augšanas samazināšanos. ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācija, kuru finansiāli atbalsta Beļģija, ES un Vācija, ir īstenojusi projektus Malāvijā un Kambodžā, uzlabojot pārtikas nodrošinājumu, ēdiena kvalitāti un uzturvērtības stāvokli 49 500 neaizsargāto ģimeņu un 11 100 mazu bērnu vecumā no 6 līdz 23 mēnešiem. Šajā pieejā tika apvienota vietējo lauksaimniecības un pārtikas sistēmu dažādošana un izglītošanas nodrošināšana uztura jautājumos par zīdaiņu un mazu bērnu barošanas praksi; kā rezultātā šīs programmas īstenošanā tika gūta pieredze.

Attiecībā uz dalībvalstu īstenoto uztura programmu atbalstu partnervalstīs ir vērojami labi panākumi. Spānija un Beļģija sniedz atbalstu uztura programmām Mali. Nīderlande, Apvienotā Karaliste, Francija, Vācija, Īrija un ES aktīvi atbalsta Uztura uzlabošanas (*SUN*) kustību un veic ieguldījumus uztura jomā, kas publiski redzami *SUN* kustības un Pasaules uztura jomas ziņojuma veidā.

Komisija ir izstrādājusi stingru politikas satvaru²¹ un Uztura rīcības plānu²² attiecībā uz savām 2012. gada saistībām risināt kavētas augšanas jautājumu un savu 2013. gada apņemšanos uzlabot uzturu. Kopš plāna uzsākšanas 40 ES dalībvalstis ir izvirzījušas uzturu kā mērķi savā atbalstā partnervalstīm, īstenojot to vairākās nozīmīgākajās nozarēs, jo īpaši lauksaimniecības/ lauku attīstības un veselības nozarē.

ES un tās dalībvalstis atzīst, ka aptaukošanās pieaugums, tostarp jaunattīstības valstīs, arvien vairāk rada dubultu slogu attiecīgajām valstīm.

Iekļaujošas lauksaimniecības un pārtikas ķēdes un sistēmas

ES un tās dalībvalstis atzīst, ka nepietiekama pārtikas un uztura nodrošinājuma cēlonis galvenokārt ir nabadzība, tādēļ politikas prioritāte ir uzlabot piekļuvi pārtikai, palielinot ienākumus. Kā norādījusi, piemēram, Apvienotā Karaliste, tādējādi risinājums bada izbeigšanai lielā mērā būs atkarīgs no iekļaujošas ekonomiskās izaugsmes, jo īpaši lauksaimniecības nozarē. Šāds viedoklis ir saskaņā ar Āfrikas Savienības Malabo deklarāciju, kurā lauksaimniecības izaugsme un pārveidošana ir atzīta par būtisku faktoru, lai panāktu pārtikas un uztura nodrošinājumu un labklājību lauku reģionos.

²⁰ Politikas vēstule: Nīderlandes ieguldījums pasaules pārtikas nodrošinājuma jomā, 2014. gada 18. decembris.

²¹ SWD(2013) 72 *final* — Māšu un bērnu uztura uzlabošana ārējā palīdzībā – ES politikas satvars.

²² SWD(2014) 234 *final* — Uztura rīcības plāns.

4. izcēlums. Ilgtspējīga kakao nozares uzņēmējdarbības un kakao un pārtikas tīkla programma

Rietumāfrikā, kur kakao ir ienākumu avots 3 miljoniem sīksaimniecību ģimeņu, ES un Vācija ir kopā izveidojušas Ilgtspējīgu sīksaimniecību lauksaimniecības un uzņēmējdarbības un kakao un pārtikas tīkla programmu (*SSAB*). Tās ir nodibinājušas Lauksaimnieku uzņēmējdarbības skolu, lai attīstītu lauksaimnieku uzņēmējdarbības prasmes, un izveidojušas uzņēmējdarbības pakalpojumu centrus, lai palīdzētu lauksaimniekiem un sīksaimniecību īpašniekiem piekļūt tehniskajām konsultācijām, informācijai par tirgu un mikrofinansējumam. Lauksaimnieku uzņēmējdarbības skolu ir pabeiguši 17 000 lauksaimnieku, no kuriem 90 % ir palielinājuši savu kakao ražu par vairāk nekā 33 %.

Iekļaujošām lauksaimniecības un pārtikas ķēdēm un sistēmām Vācija pievēršas visaptverošā veidā, iekļaujot tās četrās no sešām iniciatīvas “*One World — No Hunger*” prioritātēm. Francija par prioritārām jomām pārtikas nodrošinājuma pasākumiem Subsahāras Āfrikā ir noteikusi augstas nodarbinātības un ilgtspējīgas lauksaimniecības vērtību ķēdes. Attiecībā uz Nīderlandi jānorāda, ka iekļaujošas un ilgtspējīgas izaugsmes veicināšana lauksaimniecības nozarē ir tās pārtikas un uztura nodrošinājuma politikas otrā prioritāte. Jautājumu par efektīvākām un pret klimata pārmaiņām noturīgām pārtikas sistēmām un tirgiem Īrija ir iekļāvusi savos desmit augsta līmeņa rezultātos, un vairākas dalībvalstis atbalsta partnerību izveidi starp lauksaimniecības un pārtikas nozarēm savā valstī un Āfrikā. 2015. gadā ES uzsāka Iniciatīvu lauksaimniecības finansēšanai, kas ir atbilde uz lauksaimniekiem un lauksaimniecības uzņēmējiem pielāgotu finansēšanas mehānismu trūkumu.

Ar 1. politikas prioritātē iekļautām 1822 programmām ES un tās dalībvalstu līdzekļu devējiem ir ievērojami lauksaimniecības un pārtikas vērtību ķēdes ietvaros finansēto programmu portfeli.

5. izcēlums. Ilgtspējīga tirdzniecības iniciatīva (*IDH — Initiatief Duurzame Handel*)

IDH paātrina ilgtspējīgas tirdzniecības attīstību, veidojot vadošo uzņēmumu, pilsoniskās sabiedrības organizāciju, valdību un citu ieinteresēto personu koalīcijas. Līdz 2013. gada beigām *IDH* bija piesaistījis 56 miljonus EUR privātā sektora finansējuma. Ir skaidri redzama *IDH* ietekme. Piemēram, “*Rainforest Alliance*” sīksaimniecību tējas audzētāji Kenijā, kas tika apmācīti *IDH* pasākumu ietvaros, palielināja savu ražu vidēji par 30 %.

6. VISPĀRĒJI SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

Šis ziņojums parāda, ka ES sadarbība attīstības jomā, veicot ieguldījumus 3,7 miljardu EUR apmērā, sniedz ievērojamu atbalstu pasaules pārtikas un uztura nodrošinājuma jomā. ES un tās dalībvalstu darbība ir bijusi noderīga, ietekmējot nozīmīgākos pasaules mēroga nolīgumus un saistības, un savas pārtikas un uztura nodrošinājuma plānošanas rezultātā tās tagad atrodas izdevīgā stāvoklī, lai atbalstītu to īstenošanu. Šis ziņojums norāda, ka pastāv vērā ņemama saskaņošana ar ES politikas satvaru. ES un tās dalībvalstis ir atjauninājušas savas politikas saistības attiecībā uz pārtikas un uztura nodrošinājumu un vairākos gadījumos ir būtiski uzlabojušas to fokusu un finansējumu.

Ieteikumi turpmākajai rīcībai

- Saglabāt pārtikas un uztura nodrošinājumu kā pasaules un valsts politikas programmas prioritāti, lai atbalstītu ilgtspējīgas attīstības mērķu īstenošanu.** Pārtikas un uztura nodrošinājums ir ilgtermiņa jautājums, kuram nepieciešama nepārtraukta politikas uzmanība un ieguldījumi. Politikas veidošanai un plānošanai ir jābūt balstītai uz pārtikas sistēmas pieeju un ir jāņem vērā saiknes starp uzturu, veselību, darbvietu radīšanu, izaugsmi, ilgtspējīgu ražošanu un sociālo aizsardzību. Nepieciešams pastāvīgi akcentēt sieviešu lomas pārveidošanu un neaizsargāto kopienu izturētspējas veidošanu. ES un tās

dalībvalstīm ir aktīvi jāsadarbojas ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām, privāto sektoru un citiem partneriem, lai saglabātu ekonomikas un attīstības jautājumu prioritāti un veicinātu tos ar mērķi panākt nepārtrauktus ieguldījumus un noturīgus rezultātus.

2. **Stiprināt kopīgu daudznozaru pieeju nepietiekama uztura jautājuma risināšanai.** Lai palielinātu uztura jomas pasākumu efektivitāti, ES un tās dalībvalstīm ir jāpievērš lielāka vērība koordinācijai, iesaistoties politikas dialogā ar partnervalstu valdībām ar mērķi uzlabot uztura jomas iniciatīvu īstenošanu. Tam ir jāietver ES un tās dalībvalstu efektīvāka darba sadalījuma veidošana dažādās nozarēs.
3. **Apvienot spēkus, lai atbalstītu partnervalstis klimata pārmaiņu jautājuma risināšanā,** vienlaikus īstenojot labākās iespējas lauksaimniecības un lauku reģionu radīto siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai. ES un tās dalībvalstis atbalstīs partnervalstis, lai izstrādātu, finansētu un īstenotu pret klimata pārmaiņām noturīgus pārtikas un uztura nodrošinājuma un rīcības plānus saskaņā ar šo valstu Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām Pušu konferences 21. sesijā (*UNCC-COP21*) valsts noteikto ieguldījumu. Pienācīga vērība tiks piešķirta programmām, kas mazo ģimenes saimniecību īpašniekiem nodrošina dažādus ieguvumus attiecībā uz pārtikas un uztura nodrošinājumu, pielāgošanos klimata pārmaiņām un to seku mazināšanu.
4. **Atzīt, ka lauku pārveide ir nozīmīgs process, lai ilgtermiņā radītu darbvietas, palielinātu ienākumus un panāktu pārtikas un uztura nodrošinājumu.** ES un tās dalībvalstis atzīs, cik nozīmīga ir ekonomiskā izaugsme un pienācīgu darbviestu radīšana, jo īpaši jauniem cilvēkiem un sievietēm, lauku reģionos. Tam ir ievērojama saistība ar ekonomiskās nevienlīdzības un migrācijas jautājumu risināšanu, kas ir galvenie nenodrošinātības ar pārtiku un pārtikas nestabilitātes izraisītāji. Ir jāiegulda lielāks darbs, lai izveidotu atbilstošus apstākļus ekonomiskajiem ieguldījumiem un attīstībai lauku reģionos, piemēram, veicot decentralizāciju, izmantojot teritoriālās pieejas, īstenojot politiku un uzlabojot infrastruktūru.
5. **Uzlabot mehānismus, lai palielinātu atbildīgu privātā sektora iesaistīšanos un mācītos no iekļaujošās uzņēmējdarbības modeļiem.** ES un tās dalībvalstis arvien vairāk sadarbojas partnerībās ar privāto sektoru, lai mazo ģimenes saimniecību īpašniekiem palīdzētu veikt ievērojamas pārmaiņas. Ir nepieciešami inovatīvi, iekļaujoši finanšu pakalpojumi, lai veiktu ilgtspējīgus ieguldījumus, kas piemēroti vietējām ieinteresētajām personām. Joprojām liels darbs ir jāiegulda, lai izveidotu efektīvas valsts un privātā sektora partnerības, kas nodrošina pārvaldības mehānismus, kuros ražotāju organizācijām un pilsoniskās sabiedrības organizācijām ir iespēja paust nostāju, lai piemērotu atbildīgu lauksaimniecības ieguldījumu principus un īstenoju Brīvprātīgi piemērojamās pamatnostādnes par atbildīgu zemes un mežu apsaimniekošanu, kā arī zivsaimniecības pārvaldību. Ir jāiegūst arī plašāka informācija un apmaiņa ar to par “iekļaujošās uzņēmējdarbības” pieeju efektivitāti, lai nodrošinātu, ka mazo ģimenes saimniecību īpašnieki gūst labumu no valsts, reģionālajām un globālajām vērtību ķēdēm.
6. **Nodrošināt nepārtrauktus ieguldījumus pētniecībā un inovācijā un palielināt ieguldījumu ietekmi.** ES un tās dalībvalstis turpina koncentrēties uz pasaules, reģionālo un jo īpaši valsts pētniecības un inovāciju sistēmu efektivitāti un veikt ieguldījumus to uzlabošanai. Šādi rīkojoties, ir jāmobilizē Eiropas kompetences un pētniecības resursi un jāstiprina partnerības starp Eiropas un dienvidu pētniecības iestādēm, tostarp kopīgi finansētās ES un Āfrikas pētniecības partnerības ietvaros. Papildu darbs arī ir nepieciešams, lai labāk izprastu turpmākās pārtikas un uztura nodrošinājuma tendences un riskus, kā arī to iespējamās risinājumus.

7. **Stiprināt ziņošanu par rezultātiem.** Uzņemoties jaunās pārtikas un uztura nodrošinājuma saistības, uzmanība ir jāvērs uz efektīvu īstenošanu un ietekmes nodrošināšanu uz vietas. Tam savukārt ir nepieciešama ievērojama datu apkopošanas, pārraudzības un ietekmes novērtējuma mehānismu uzlabošana visos līmeņos. Tomēr šāda ziņošana nenoliedzami ir sarežģīta un grūta. Komisijas mērķis būs saskaņot rīcību ar ES dalībvalstīm, lai izveidotu kopīgus rādītājus un izstrādātu metodiku, kas nodrošinās, ka ziņotos rezultātus Eiropas līmenī var vieglāk apkopot.
8. **Kopīgās plānošanas stiprināšana.** Nepārtrauktais atbalsta sadalījums 109 valstīm, kā arī nepieciešamība izstrādāt starpnozaru pārtikas sistēmu pieeju liecina, ka kopīgā plānošana ir nozīmīga prioritāte gan ES, gan tās dalībvalstīm, kā arī saskaņotības nodrošināšanai valsts līmenī. Nākamā ziņošanas perioda laikā ir jāturpina uzlabotas kopīgās plānošanas iniciatīvas vismaz trīs valstīs.